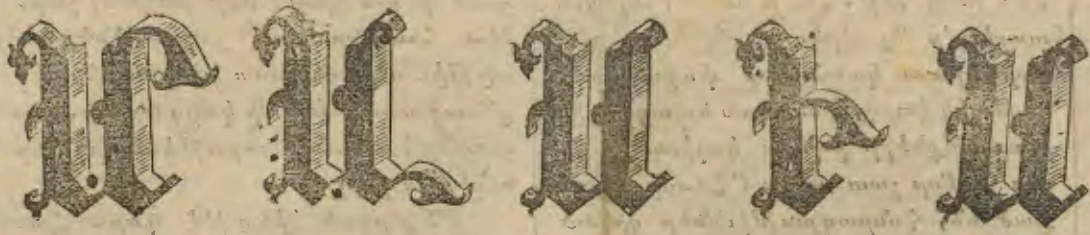

ՊԱՅՄԱՆՔ

Թէ Կ. Պօլսոյ եւ թէ դաւաճող համար	480	72
Տարեկան գին	90	»
Վեցամսեայ	40	»
Իւրաքանչիւր թուոյ գին	40	»
Մեծ թերթ	40	»
Փոքր	40	»
Կանուցման տողը մէկ անգամի հա-		
մար 2 դուրուշ, երկու անգամի հա-		
մար 60 փարսյ, աւելի անգամի հա-		
մար համար 40 փարսյ :		

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Ա Զ Գ

Լրագրոյս գաւառաբնակ բաժա-
նորդներէն շատեր տակաւին անցեալ
տարեկանը վճարած չլըլալով, կը խնդ-
րենք որ առանց այլ եւս յաջադե-
լու՝ վճարել բարեհաճին :

ԿՈՆՏԱՆՆՈՒՊՈԼԻՍ 27 ՅՈՒՆԻՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հռոմ դուստրուած անդրաբն-
նական եպիսկոպոսութեան ընդհանրա-
կան ժողովին խնդրագիր մը ներկա-
յայտուցին, որպէս զի ժողովը Պապին
գերելիականութիւնն եւ անոր ի հաւա-
տոյս եւ ի բարե վարտ անսխալութիւ-
նն իբրեւ հաւատոյ մասն հրատարա-
կէ : Եւ անոր ընդ թրխտոնէից հաւատոյ
վերաբերեալ խնդիրներուն մէջ վերջ-
նական վիճիւ տալու, դատելու, մեր-
ժեւելու իրաւունքը ճանչելով նուիրա-
գործէ : Այս խնդրագիրը ներկայացը-
նողներն՝ յիշեալ վարդապետութիւնն
այս միջոցին հրատարակելու պէտքը
մանրամասնաբար առաջ կը բերեն :
Եւ խնդրագիրն ի սկզբան խիստ դադու-
նի կը պահուէր, բայց 450 ի չափ ե-
պիսկոպոս տորոպարութիւն դնելով
ժողովին ներկայացուէն ետեւ, քանի
մը լրագրաց մէջ ալ պատճենը տես-
նուեցաւ :

Բայց իրօք Պապին անսխալութիւ-
նը Հռոմէական եկեղեցւոյ հիմնական
սկզբանց մէկն ըլլալով, քանզի բնու-
եբքէն եպիսկոպոս մը չ'կրնար անոր
հրամանաց կամ կոնդակաց դէմ կենալ,
ուստի Պիոս Թ՝ անդրաբնականաց
այս չափազանց եռանդն ինք ալ չը
կրնարով հասկնալ ըստ է : « Ինչ
« կընշանակեն անսխալութեան վրայ
« եղած աշխատի ճիգերը : Ի՞նչ ապաքին
« եւ տակաւին Պապ չ'հրաժարուի
« իր հաւատոյ մաս կ'ընդունէի, Պէ՞տք
« է որ Պիոս Թ՝ ըլլալէս ետեւ՝ ման-
« կութենէն ի վեր ունեցած հաւատ-
« քա նոր ընդունած համարում : »

Թայմը լրագիրն, ուրիշ այս տեղե-
կութիւնները կը քաղենք, կը ծանու-
ցանէ նաեւ թէ անդրաբնականաց
այս չափազանց ճիգերն այն աստիճան
կը հասնին, որ երբեք եպիսկոպոս եւ
ձինք վրայի վիճակաւոր առաջնորդ-
Գեր. Մարմիյեո, Ս. Անդրէասի եկե-
ղեցին պատարագ ընելով, քարոյցն մէջ
յանդգնեցաւ հետեւեալ խօսքերն ը-
սել. « Մեր վրիկէն երեցի մարմնա-
« ցաւ. նախ մարդկային կրօնարանօք
« աշխարհ եկաւ, յետոյ իւր անպատմ
« խնամքով թեմա հացի եւ բաժակի
« միջոցն ընտրեց, եւ այժմ ալ նորէն
« մեր մէջն է, ի վատիկան, մեր յե-
« բուրնը հասնայ պատիւն մանկ վրայ : »

Գաղղացի եւ Գերմանացի եպիս-
կոպոսաց մեծ մասը նկատելով որ
անդրաբնականաց այս ընթացքը

քրիստոնէական կրօնքին անհոն փաս-
կը հաղթեն, եւ վատիկանի ժողովը
լուսաւորեալ աշխարհի աւելեւ բոլոր-
վին ծաղրելի կ'ընէ, կը ջանան անդ-
րաբնական ծայրայեղութեանց ա-
ռաձգն առնուլ, ուստի իրենք ալ վե-
րջիչեալ խնդրագրոյն դէմադրել խնդ-
րագիր մը պատրաստեցին. « 230 ըս-
տորագրութեամբ, ուր անսխալակա-
նութեան վարդապետութիւնը կը
հերքեն : »

Այս վերջոյն թարգմանութիւնը
մեր հետեւեալ թիւերէն մէկուն մէջ
պիտի հրատարակենք :

Փարիզէն Լէվընթ Հէլլըտի ԴԵՐ-
ուած նամակի մը խօսքին նայելով,
Հռոմի Գաղղիական դեպուան Պ. ՏԵ
Պանդիլ հեռագրերէ Գաղղիայ արտա-
քին գործող պաշտօնէին թէ Պապին
անսխալութեան խնդիրը մեծ յաջո-
ղութիւն չ'գտնելէ վեհահանգիստ ժո-
ղովին մէջ : Գերմանացի եպիսկոպոսնե-
րը կ'ապրտանան որ եթէ անսխալու-
թեան վարդապետութիւնը ժողովին
ընդունուի, իրենք պիտի առնեն քա-
լին. ուստի կ'ընայ լըլալ որ անդրաբնա-
կանաց ջանքն ի դեբեւ ելնէ այս
գորաւոր ընդդիմութեան առջեւ :

Օսմանեան Պանդիլին առաջին
տնօրէն Լորտ Հօպարթ մարտաբարձէս
Թայմը լրագրին նամակ մը կողմէ
գիտութեան պատրաստութեանց դա-
դարման խնդրոյն վրայ : Գաղղիայ կող-
մանց այսպիսի առաջարկութեան մը
ընդ չառուգութեամբ, կընէ, եւ իրօք ալ
գաղղիացիք կը պատասխանեն թէ
գիտութեան պատրաստութեանց դա-
դարման ընդհանուր պէտք է ըլլայ,
այսինքն ամեն տեղութիւն միանգա-
մայն դադրեցնեն : Բայց ասոր ալ մէ-
կը կրնայ պատասխանել թէ պէտք է
որ նախ անդրաբնական մէկն իր պատ-
րաստութիւնները դադրեցնեն սկսի,
ապա թէ ոչ, մէկը միւսին նայելով ան-
հրաժարէ որ վերջը գայ Լորտ Հօպարթ
իրեն անդղիացի խօսքով չ'կարծեր
թէ պէտք է միմայն Գաղղիայ իր պատ-
րաստութիւնները դադրեցնեն : Ասկէ
16 տարի առաջ Անդրիայ գիտութեան
կան ծախքը տարեկան 15 միլիոն Լ. Ս.
էր, զոր շատ խելացի մարդիկ չ'տի-
գանց կ'ը համարէին. հիմա Անդրիայ
ծախքն է 25 միլիոն, մինչեւ Անդ-
րիա ո'չ աղքատին միտքիս հաստա-
տելու, ո'չ սահմանադրութիւնն ըն-
դարձակելու, ոչ իւր ետեւիս հա-
կուսակողաց դէմ պաշտպանելու նը-
պատակներ, ոչ ալ յեղափոխական եր-
կիւններ ունի : Լորտ Հօպարթ Յէնի-
եանները բանի տեղ չ'ընէր, քանզի,
կընէ, քանի մը վաղը զօրք բաւա-
կան են զանոնք դադրելու :

Այս առիթով Լորտ Հօպարթ
կը յարէ թէ Գաղղիայ՝ առանց Անդ-
րիայ նայելու՝ պէտք է որ ինքն առա-
ջարկէ ուրիշ տեղութեանց գիտութեան

կան պատրաստութիւնները դադրե-
ցնելու եւ թէ պէտք անհնր չ'ընեն
իր առաջարկութիւնը, պէտք է որ ինք
'ի գործ դնէ զայն : Այս կերպիւ ինք
նախ քաղաքակրթեալ աշխարհի ա-
ռաջնորդներէն կը լըլալ իրապէս. երկ-
րորդ խիստ հաւանական է որ ուրիշ
տեղութիւններ ալ իւր օրինակին կը
հետեւին. եւ երրորդ թէ եւ ուրիշ
տեղութիւններ չ'ընեն, Գաղղիայ չ'ազ-
նանալ կը պահանջէ որ ինքը գնէ
տակաւ առ տակաւ. իւր գիտութեան
գորութիւնը նուազեցնէ, քանզի, կընէ,
խաղաղութեան ժամանակ բազում
ծախքով պահուած գիտութեան զօ-
րութիւնը տեղութիւնը տկարացնելու
միայն կը ծառայէ : Գերմանական
բանակները, կընէ, պարագայից անդա-
մա՞նք գիտութեան դուռը հայրենասեր-
ներէ կը բաղկանային. բայց անոնք
միայն կըցան Գաղղիայ տրծուէն
դրօշները մինչեւ. քաղաքակրթութեան
խաղաղութիւնը սահմանները տանիլ :
Վերջապէս Լորտ Հօպարթ կեղծակա-
ցանք թէ Գաղղիա եւ Անդրիա պէտք
է որ լաւ խորհրդածեն թէ արդեօք
մեծ բանակներ եւ նաւատորմեր պա-
հելու համար իրենց ժողովրդեան քը-
տակը պարարտելով, ի վիճաւ արուեստից
ու վաճառականութեան, ի չ'նամու պի-
յարձակմանց դէմ հօգը միջոցներ պատ-
րաստած կըլլան :

Փարիզի Օրինիոն Նաթիօնալ Լրա-
գիրը, որ Գաղղիայ ամենէն ազատա-
միտ թերթերէն մէկն է, Առօջօրի
դատաւարատութեան առթիւ հետեւ-
եալ խորհրդածութիւններ կընէ :

« Եթէ խնդիրը Պ. Առօջօրի անձին
վրայ ըլլար, կը ցուէինք մարդիկ
պաշտօնակցի մը դէմ եղած խառու-
թեան վրայ : Բայց խնդիրն աւելի բար-
ձր է. պաշտօնէութիւնն ու օրէնք-
դիր ժողովը պարտաւոր էին երկրին
քաղաքական կացութիւնն եւ անդու
սպառնալեաց ու դրդութեանց դէմ
իրենց բռնելիք դիմքը որոշել : Այս
կացութիւնն այսօր հարեղածին չափ
պարզ է : Մէկ կողմանէ պաշտօնէու-
թիւնը չ'ուրէ՛ր, ոչ ետ ընկրկիլ, եւ ոչ
իր առաջադրութեանց հակառակն ը-
նել : Պիտի շարունակէ ազատական
օրէնքներ առաջարկել, իր նախորդ-
րին մէջ ծանուցած անօրէնութիւն-
ներն իրականացնել, եւ երկրին սահ-
մանադրութեան մէջ ինքնակառա-
վարութեան սովորութիւնը մտցնել :

« Միւս կողմանէ այս տաժանի
բայց բոլոր երկրէն ուղուած փոխա-
կերպութիւնը պիտի պաշտպանէ ըս-
պառնալեաց եւ փողոցի յաղմանց դէմ :
օրէնքը պիտի յարկել տայանոնց, որ
զայն չ'հանջի կը ձեւացնեն :

« Այս դերքը շատ դուրիշ է, եւ
երկրին յայտնի բաղձանաց կը պա-
տասխանէ, որ ազատութիւն կուղի,
բայց ոչ բուռն յեղափոխութիւն : Այս

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գործ դադար լրագրաց ճանրու-
ծախքը խորագրութեան վրայ է :
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ
կամ որ եւ ինչ պիտի խնդրուի
— հարկնին պիտի ուղղուի, Կ. Պօ-
լիս : Ձինիլի կան, Մասիսի դրասեւ-
եակը :
Ճանրու ծախքը չ'վճարուած նա-
մակ չ'ընդունուի :

առհասեւ կարող չ'պիտի ըլլան քանի
մը հողար դժգոհներ, որք երբէք դձ
ըլլալիք չ'ունին, յուզմունք եւ տաղ-
նապ անբանեղուն, չ'ահրը վախցնելու,
եւ խնդրութեան օրեր գնալէն ուրոց
անկ'կալութիւնը միայն դործերը կան
գամայնօք : Այստեղեւ ոչ ոք պիտ
տիւնահանջէ օրինաց դործարութեան
առջեւ, վախնալով թէ կը դժգոհին
երբոր այդ անձինք ապստամբութիւն
քարոզեն, երբոր միծաղոյն մասին ոչ
բոլորն դէմ կանգնեն, հնազանդու-
թեան սխալի կոչուին, եւ կանայ ակա-
մայ պիտի բռնադատուին ընկերական
դաշնակիրը պահպանելու, որ մեծա-
գոյն մասին որոշմանց ամենէն յարգը
է ին ու գործադրելը կուղի՝ առ-
ժամանակեայ կերպիւ եւ ազադային
մէջ վերադնելի ըլլալու պայմանաւ :

« Եթէ այս կողմէ գիրքին հետ,
ինչպէս շատ անգամ պատահած է,
երկրին ազատութիւնները անդու յե-
տադիմական անօրէնութիւններ ալ
ըլլային, պիտի ցուէինք նահանջեղու-
նան մը համարելով : Բայց ապառա-
նութեան հրաւերները դատաւանին
ենթարկելու հրամանագրին հետ՝ օ-
րէնքով ալ կառաջարկուի, որպէս զի
լրագրական յանցանքներ երդուեալ
դատաւորներու ձեռք դատուին :
Նմանապէս բարձրագոյն աստիճան ա-
ռանձնաշնորհեալ իրաւատութեան ըիջ
օրէն բարձուն, եւ սահմանադիր կա-
րողութեան երեք իշխանութեանց մէջ
բաժանումը կը ծանուցանեն :

« Իրեքը դրդուելու վիճակին
շարունակութիւնը մեզ ուղղապէս քա-
ղաքական ազատութեանց անդու մ
ներու կառաւարներ, եւ դէն այս է
որ հասարակաց կարծիքն ալ իրաւունք
կուտար այն անդու մներուն Շատ մար-
դիկ կը հարցնեն իրարու թէ արդեօք
նաբոյն Գի իշխանութեան օրով
կապին թէ Առօջօր Ալի Սլապիսի վի-
ճակ մը չ'էրկրար ներուիլ, վիճաբա-
նութեան, դատաւանութեան եւ հա-
մարաւութեան իրաւունքն անարատ
կը մնայ : Առօջօրի 15 հազար ընտրոգ-
ները միշտ իրաւունք ունին համայն
Գաղղիա իրենց կարծեացը դրձնելու,
բայց իրենց կարծիքը բանութեամբ
ընդունել տալու յոյսը կորուսած պէտք
է ըլլան : Պէտք է որ փոքր մասն իր
դերէն դուրս չ'ընէ, այն է օրինաւոր
գիտադրութիւնը, պէտք է որ ամեն
մարդ երեւոյթանալութեան որոշած
տուրքը վճարէ, եւ դատաւանին
կանչուած ժամանակ հնազանդուի : Այս
օրինական եւ չափաւոր կարողու-
թեամբ է որ ազատութիւնը կամրա-
նայ, ապա թէ ոչ, բան մը չ'ունի,
եւ բացարձակ ազատութիւնը դաժա-
վէժ ճանրով բացարձակ ճնշման կա-
ռաւորուէ : »

« Բեդքարուրիէն դուռը նամակ-
ներ կը ծանուցանեն թէ Աղէքսանդր
Բ. կայսեր հիւանդութիւնը բժշկաց

իր կուռակայնէրս ողջեցու թեւ
չնորհւ ինչպէ՛ս արժանահաւոտ՝ ազ
բութ մը կոտորեամ, Սեբաստիոյ մէ
լախածաւայ հանրագիր մը կը պատ

[illegible]